

REPUBLIKA E KOSOVËS · REPUBLIKA KOSOVO · REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 22. septembra 2023. godine
Br. ref.:RK 2264/23

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI175/22

Podnosilac

Edison Muhaxheri

**Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova Rev.576/2021
od 12. septembra 2022. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija i
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Edison Muhaxheri (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), sa prebivalištem u Peći.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu [Rev.576/2021] od 12. septembra 2022. godine Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud), kojom je izmenjen presuda [Ac.br.2610/17] od 26. juna 2020. godine Apelacionog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Apelacioni sud) i presude [C.br.2230/13] od 23. marta 2017. godine Osnovnog suda u Prištini (u daljem tekstu: Osnovni sud).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude, kojom se navodi da su podnosiocu zahteva povređena prava zagarantovana članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično sušenje i članom 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7., člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 20. [Odluke] i 22. [Procesuiranje zahteva] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon), kao i na pravilu 25. [Podnošenje zahteva i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo, br. 01/2023 (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).
5. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023, objavljen je u Službenom listu Republike Kosovo i stupio je na snagu 15. dana od dana objavljivanja. Shodno tome, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud se poziva na odredbe navedenog Poslovnika. S tim u vezi, u skladu sa pravilom 78. (Prelazne odredbe) Poslovnik o radu br. 01/2023, izuzetno, pojedine odredbe Poslovnika o radu br. 01/2018, i dalje će se primenjivati u predmetima registrovanim u Sudu pre njegovog stavljanja van snage, samo ako su i u meri u kojoj su povoljnije za stranke.

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 17. novembra 2022. godine, podnosilac zahteva predao je zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 2. decembra 2023. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva o upisu zahteva i predao je kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
8. Dana 5. decembra 2022. godine, predsednica Suda je odlukom [br. Gjr. KI175/22] imenovala sudiju Nexhmija Rexhepija za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje sastavljeno od sudija: Bajram Ljatifi (predsedavajući), Safet Hoxha i Radomir Laban (članovi).
9. Dana 30. avgusta 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno je iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

10. Iz spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva bio u radnom odnosu od 15. juna 2011. godine do 14. avgusta 2013. godine u Pro Credit Bank A.D: (u daljem tekstu: poslodavac) na poziciji „Službenik za bankarske usluge“.

11. Dana 14. avgusta 2013. godine, poslodavac je obaveštenjem [br. 13/969] obavestio podnosioca zahteva da mu se prekida radni odnos zbog reorganizacije usluga poslodavca i nemogućnosti njegovog premeštaja na neko drugo radno mesto.
12. Dana 20. avgusta 2013. godine, podnosilac zahteva se obratio Komisiji za žalbe pri Odeljenju za ljudske resurse poslodavca protiv odluke poslodavca o prekidu radnog odnosa.
13. Dana 2. septembra 2013. godine, Komisija za žalbe Odeljenja za ljudske resurse poslodavca je odlukom [13/969] odbacila žalbu podnosioca zahteva.
14. Zatim se neutvrđenog datuma podnosilac zahteva obratio Izvršnom organu Inspektorata rada, protiv odluke poslodavca o otpuštanju sa posla.
15. Dana 13. novembra 2013. godine Izvršni organ Inspektorata rada je odlukom [br.567/2013] prihvatio zahtev podnosioca zahteva i konstatovao je da je poslodavac povodom otpuštanja sa posla podnosioca zahteva povredio Zakon o radu i tako je odluku, kojom je podnosilac zahteva otpušten sa posla smatrao protivzakonitom. Izvršni organ Inspektorata rada je gore pomenutom odlukom kaznio poslodavca novčanom kaznom u visini od 6000 evra.
16. Dana 5. septembra 2013. godine podnosilac zahteva je podneo tužbu Osnovnom sudu u Prištini protiv odluke [13/881] od 14. avgusta 2013. godine i odluke br. 13/969 od 2. septembra 2013. godine poslodavca, gde je tražio poništenje ovih poslednje pomenutih, vraćanje na radno mesto i nadoknadu plata.
17. Dana 23. marta 2017. godine Osnovni sud u Prištini je preko presude [C.br.2230/13] prihvatio u potpunosti tužbu podnosioca zahteva i odlučio sledeće: i) da vrati na posao podnosioca zahteva kao „*Službenika za bankarske usluge*“; ii) da nadoknadi podnosiocu zahteva lične prihode u vrednosti od 17.679,00 (sedamnaest hiljada šesto sedamdeset i devet) evra na ime nadoknade štete u visini plata za period od 29. septembra 2013. godine do 30. novembra 2016. godine; iii) lični doprinos u visini od 2.044,00 (dve hiljade i četrdeset i četiri) evra; iv) porez koji treba da se plati Poreskoj upravi na ove plate u vrednosti od 1.125,00 (hiljadu sto dvadeset i pet) evra, kao i iv) troškove postupka. Osnovni sud je u svojoj presudi istakao da prekid radnog odnosa nije bio u skladu sa „*uslovima ugovora i zakonskim odredbama*“, uzimajući u obzir da su podnosilac zahteva i poslodavac imali ugovor o radu na neodređeno vreme i da je odluka o prekidu radnog odnosa neargumentovana.
18. Neutvrđenog datuma, poslodavac je podneo žalbu u Apelacionom sudu protiv prvostepene odluke, navodeći povredu odredbi parničnog postupka, pogrešnu primenu materijalnog prava.
19. Dana 26. juna 2020. godine Apelacioni sud je putem presude [Ac.br.2610/2017] odbacio kao neosnovanu žalbu poslodavca, a potvrdio je prvostepenu presudu, smatrajući istu pravičnom i zakonitom. Apelacioni sud je u presudi dodao da prvostepena presuda nije obuhvaćena povredama odredbi parničnog postupka, da je obrazloženje presude jasno i da je materijalno pravo primenjeno pravično u odnosu na utvrđeno činjenično stanje.

20. Dalje, iz spisa predmeta proizilazi da je 21. septembra 2020. godine, u funkciji sprovođenja presuda Osnovnog suda [C.br.2230/13] od 23. marta 2017. godine i Apelacionog suda [Ac.br.2610/2017] od 26. juna 2020. godine, poslodavac pozvao podnosioca zahteva da započne rad kod poslodavca.
21. Dana 25. septembra 2020. godine, podnosilac zahteva i poslodavac su postigli „*Sporazum o prekidu radnog odnosa*“, gde su se strane dogovorile da voljno raskinu radni odnos i da poslodavac nadoknadi podnosiocu zahteva iznos od 7800 evra.
22. Neutvrđenog datuma poslodavac je podneo reviziju u Vrhovnom sudu protiv odluka nižih instanci, navodeći bitne povrede odredbi parničnog postupka i pogrešnu primenu materijalnog prava.
23. Dana 12. septembra 2022. godine Vrhovni sud je presudom prihvatio kao osnovanu reviziju i izmenio je presudu Osnovnog suda [C.br.2230/13] od 23. marta 2013. godine i presudu Apelacionog suda [Ac.br.2610/2017] od 26. juna 2020. godine, odbijajući u potpunosti tužbeni zahtev podnosioca zahteva.
24. Vrhovni sud je u obrazloženju svoje presude dodao da: „*oba gore pomenuta suda su pogrešno sproveli materijalno pravo kada su našli da je tužba tužioca osnovana.*“ Prema mišljenju Vrhovnog suda, njegov glavni argument je stav 1., tačke 1. i 3, člana 70. Zakona br. 03/L-212 o radu, jer na osnovu ovih odredbi, prema mišljenju Vrhovnog suda poslodavac je bio „*prisiljen da prekine radni odnos sa tužiocem zbog činjenice da je restrukturirao ili izvršio novu organizaciju rada*“, uzimajući u obzir da je i sedište u Peći, u kojem je radio podnosilac zahteva, zatvoreno.

Navodi podnosioca zahteva

25. Podnosilac zahteva navodi da su redovni sudovi povredili osnovna prava i slobode zagarantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo] i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, kao i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] i članom 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] EKLJP-a.
26. Podnosilac zahteva je u svom zahtevu prvo istakao da je Vrhovni sud osporenim odlukom pogrešno utvrdio činjenično stanje, jer je njemu protivzakonito prekinut radni odnos. Podnosilac zahteva je dalje u svom zahtevu dodao da osporenoj odluci nedostaje „*pravni osnov*“.
27. Dalje podnosilac zahteva pred Sudom ističe da: „*Vrhovni sud je rokom odlučivanja u vezi sa tretiranjem revizije tužene strane flagrantno povredio ustavna prava na pravično suđenje zbog činjenice da je bez ikakvog osnova odbio tužbeni zahtev tužioca, onemogućujući da istom budu nadoknađene plate koje je trebalo da primi, a koje nije primio kao posledica protivzakonitog prekida radnog odnosa od strane poslodavca tužene, a imajući u vidu činjenice da tužena nije učinila nijedan napor da ga sistematizuje u nekoj drugoj tački.*“
28. Potkrepljujući svoje navode i osnaživanjem navoda da je ugrožena pravna sigurnost, podnosilac zahteva se poziva na slučaj *Ryabykh protiv Rusije*, presudu Evropskog suda za ljudska prava.
29. Podnosilac zahteva se dalje žali i na predugačak sudski postupak, navodeći da je i pored hitne prirode, postupak trajao duže od 10. godina.

30. Na kraju, podnosilac zahteva od Suda traži da slučaj proglašeni prihvatljivim i da poništi osporenu odluku.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Član 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. *Svakome se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih nadležnosti.*
2. *Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*
3. *Suđenje je javno, osim u slučajevima kada sud, iz posebnih razloga, smatra da je isključivanje štampe ili javnosti, u korist pravde, ako bi njihovo prisustvo moglo - 10 - naškoditi javnom redu ili nacionalnoj sigurnosti, interesima maloljetnika, ili zaštiti privatnog života stranaka u postupku, na zakonom propisan način.*
4. *Svako ko je optužen za krivično djelo ima pravo da ispituje prisutne svjedoke i da zahtijeva obavezno pojavljivanje svjedoka, vještaka i ostalih lica, koja mogu razjasniti činjenice.*
5. *Svako ko je optužen za krivično delo će se smatrati nevinim, sve dok se ne dokaže njegova/njena krivica, u saglasnosti sa zakonom.*
6. *Besplatna pravna pomoć će se omogućiti svim licima koja za to nemaju dovoljno sredstava, ako je takva pomoć neophodna za obezbjeđivanje efikasnog pristupa pravdi.*
7. *Sudski postupci koji se odnose na maloljetnike se regulišu zakonom, poštujući posebne uredbe i procedure za maloljetnike.*

Član 32.

[Pravo na pravno sredstvo]

Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/njegova prava ili interese, na zakonom propisan način.

Član 54.

[Sudska zaštita prava]

Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom ili zakonom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno.

EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA

Član 6.

(Pravo na pravično suđenje)

1. *Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama, ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na*

osnovu zakona. Presuda se mora izreći javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, neophodno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.

2. Svako ko je optužen za krivično delo mora se smatrati nevinim sve dok se ne dokaže njegova krivica na osnovu zakona.

3. Svako ko je optužen za krivično delo ima sledeća minimalna prava:

a) da bez odlaganja, podrobno i na jeziku koji razume, bude obavešten o prirodi i razlozima optužbe protiv njega;

b) da ima dovoljno vremena i mogućnosti za pripremanje odbrane;

c) da se brani lično ili putem branioca koga sam izabere ili, ako nema dovoljno sredstava da plati za pravnu pomoć, besplatno dobije branioca po službenoj dužnosti kada interesi pravde to zahtevaju;

d) da ispituje svedoke protiv sebe ili da postigne da se oni ispituju i da se obezbedi prisustvo i saslušanje svedoka u njegovu korist pod istim uslovima koji važe za one koji svedoče protiv njega;

e) da dobije besplatnu pomoć prevodioca ako ne razume ili ne govori jezik koji se upotrebljava na sudu

Član 13.

(Pravo na delotvoran pravni lek)

Svako kome su povređena prava i slobode predviđeni u ovoj Konvenciji ima pravo na delotvoran pravni lek pred domaćim vlastima, bez obzira na to da li su povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu.

Zakon br. 03/L-212 o radu

Član 70.

Prestanak ugovora o radu od strane poslodavca

1. Poslodavac može raskinuti ugovor o radu zaposlenom uz jedno vremensko upozorenje, kada:

1.1. takva suspenzija je opravdana iz ekonomskih tehničkih ili organizacijskih razloga ili kada;

1.2. zaposleni nije više sposoban obavljati radne dužnosti;

1.3. poslodavac može raskinuti ugovor o radu zaposlenom pod navedenim okolnostima utvrđenim u podstavu 1.1 i 1.2, ako je neprikladno za poslodavca za prenos zaposlenog u drugi posao, trenirati ili kvalifikovati njega za obavljanje posao ili neki drugi posao;

Zakon Br. 04/L-077 o obligacionim odnosima

Član 136.

Osnovi odgovornosti

1. Lice koje nanosi štetu drugom dužan je da tu štetu nadoknadi, osim ukoliko se utvrđuje da je šteta prouzrokovana bez njegove krivice.

Ocena prihvatljivosti zahteva

31. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio kriterijume prihvatljivosti propisane Ustavom i dalje specifikovane Zakonom i Poslovníkom o radu.
32. U tom smeru, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.“

33. Sud se dalje poziva na članove 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 48.

[Tačnost podneska]

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.“

Član 49.

[Rokovi]

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta...“

34. Što se tiče ispunjenja ovih kriterijuma, Sud konstatuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu Vrhovnog suda [Rev.576/2021] od 12. septembra 2022. godine, pošto je iskoristio sva pravna sredstva propisana zakonom i predao je zahtev u zakonski propisanom roku.
35. Međutim, pored ovih kriterijuma, Sud takođe treba da razmotri da li je podnosilac zahteva ispunio kriterijume prihvatljivosti propisane pravilom 34. [Kriterijumi o prihvatljivosti], odnosno potpravilom (2) Poslovníka o radu, koje propisuje:

„(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim ako je zahtev očigledno neosnovan kada podnosilac/teljka zahteva nije dovoljno dokazao/la i potkrepio/la svoju tvrdnju.“

36. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na neki konkretan navod koji zahtev može da sadrži. U tom smislu, bilo bi tačnije kada bi se o istima govorilo kao o „očigledno neosnovanim navodima“. Ovi poslednje pomenuti se na osnovu sudske prakse ESLJP-a mogu svrstati u četiri posebne grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi „četrtoog stepena“; (ii) navodi koje karakteriše „jasno iii očigledno odsustvo povrede“; (iii) „nepotkrepljeni iii neobrazloženi“ navodi; i na kraju

(iv) „haotični ili nejasni navodi“ (vidi slučajeve ESLJP-a, [protiv Francuske, zahtev br. 17621/91](#), (i) kategorija, [Mentzen protiv Letonije, zahtev br. 71074/01](#), (ii) kategorija i [Trofimchuk protiv Ukrajine, zahtev br. 4241/03](#), (iii) kategorija).

37. U kontekstu ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno u oceni da li je zahtev očigledno neosnovan po ustavnim osnovama, Sud će prvo podsetiti na srž slučaja, kao i na dotične navode podnosioca zahteva, u čijoj će oceni sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u čijoj je usklađenosti, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, on dužan da tumači odredbe osnovnih ljudskih prava i sloboda, zagwarantovanih Ustavom.
38. Sud primećuje da je srž ovog slučaja povezana sa prekidom ranog odnosa podnosioca zahteva od strane poslodavca, uz obrazloženje da je poslodavac reorganizovao radna mesta jer se sedište u kojem je podnosilac zahteva radio zatvara, i isti ne može da se sistematizuje na drugo radno mesto. Podnosilac zahteva, nakon što se žalio na drugoj instanci kod poslodavca i Izvršnom organu Inspektorata rada, podneo je tužbu Osnovnom sudu, tražeći vraćanje na radno mesto i nadoknadu plata. Osnovni sud je u potpunosti prihvatio tužbu podnosioca zahteva i odlučio je da se podnosilac zahteva vrati na radno mesto i da mu se nadoknade neisplaćene plate. Zatim, nakon žalbe poslodavca Apelacionom sudu, ovaj poslednje pomenuti je odbio žalbu, u potpunosti prihvatajući prvostepenu odluku. Poslodavac je u funkciji sprovođenja prvostepene odluke, koju je prihvatio i Apelacioni sud, pozvao podnosioca zahteva da ga vrati na radno mesto. Zatim proizilazi da su podnosilac zahteva i poslodavac potpisali „Sporazum o otpuštanju sa posla“ zbog čega je poslodavac nadoknadio određeni iznos podnosiocu zahteva. Poslodavac je podneo reviziju Vrhovnom sudu protiv odluka nižih instanci i 12. septembra 2022. godine Vrhovni sud je usvojio reviziju, izmenjujući odluke nižih instanci i odbijajući u potpunosti tužbu podnosioca zahteva.
39. Sud prvo podseća da je podnosilac zahteva izričito pred Sudom osporio presudu Vrhovnog suda [Rev.576/2021] od 12. septembra 2022. godine, kojom je izmenio odluke nižih instanci. U tom smislu, Sud podseća da na osnovu spisa predmeta koje poseduje sud „Sporazum o prekidu radnog odnosa“ od 25. septembra 2020. godine, između podnosioca zahteva i poslodavca nije predmet razmatranja u Sudu i isti nije bio deo nekog sudskog postupka.
40. U tom smislu, Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da osporena presuda povređuje njegova ustavna prava zagwarantovana članovima 31., 32. i 54. Ustava, a u vezi sa članovima 6. i 13. EKLJP-a.
41. U tom smislu, Sud primećuje da srž žalbe podnosioca zahteva ima veze sa povredom člana 31., u vezi sa članom 6. EKLJP-a, kao i da ima veze sa (i) načinom tumačenja i sprovođenja materijalnog zakona od strane Vrhovnog suda, i; (ii) odugovlačenjem sudskih postupaka.
42. Sud će u nastavku tretirati ova dva navoda odvojeno, počev od navoda o načinu tumačenja i sprovođenja materijalnog zakona od strane Vrhovnog suda, i nastaviće sa navodom o odugovlačenju postupka.

U vezi sa navodom pod tačkom (i) – način tumačenja i sprovođenja materijalnog zakona

43. Sud podseća da podnosilac zakona u kontekstu njegovog navoda o pogrešnom tumačenju i sprovođenju zakona ističe da je Vrhovni sud osporenom odlukom, kada je prihvatio reviziju poslodavca i odbio u potpunosti tužbu podnosioca zahteva,

„*flagrantno povredio ustavna prava na pravično suđenje*“ zbog činjenice što je bez ikakvog pravnog osnova odbio tužbeni zahtev podnosiocu zahteva, onemogućujući da isti dobije nadoknadu za plate koje je trebalo da primi, a koje nije primio kao posledica protivzakonitog prekida radnog odnosa od strane poslodavca.

44. Iz podnesenih navoda, Sud primećuje da podnosilac zahteva, u srži, nabodi pogrešno tumačenje u sprovođenje zakona od strane Vrhovnog suda.
45. S toga, na osnovu objašnjenja navoda podnosioca zahteva, Sud primećuje da podnosilac zahteva u srži navodi pogrešno tumačenje i sprovođenje zakona od strane Vrhovnog suda.
46. U vezi sa tim, sud ističe kao opšte pravilo da navodi o pogrešnom tumačenju zakona, koje su navodno izvršili redovni sudovi, imaju veze sa oblašću zakonitosti i kao takvi ne spadaju pod jurisdikciju Suda, i iz tih razloga u principu, Sud ne može da ih razmotri (vidi slučajeve Suda: KI87/20, podnosilac *Suva Rechtsabteilung*, rešenje o neprihvatljivosti od 13. aprila 2021. godine, stav 57; KI06/17, podnosilac *L. G. i petoro ostalih*, rešenje o neprihvatljivosti od 25. oktobra 2016. godine, stav 36; KI75/17, podnosilac *X*, rešenje o neprihvatljivosti od 6. decembra 2017. godine; stav 55 i KI122/16, podnosilac *Riza Dembogaj*, rešenje od 30. maja 2018. godine, stav 56).
47. Sud je dosledno ponavljao da nije njegov zadatak da se bavi činjeničnim ili pravnim greškama koje su navodno počinili redovni sudovi (zakonitost), osim ukoliko su i u meri u kojoj su tim greškama mogla biti povređena prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). S toga, sam Sud ne može ocenjivati zakon koji je učinio da redovni sud usvoji jednu umesto neke druge odluke. U suprotnom, Sud bi postupao kao sud „četvrtog stepena“, što bi rezultiralo prevazilaženjem granica koje su postavljene u njegovoj jurisdikciji. Zapravo, uloga je redovnih sudova da tumače i primenjuju relevantna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi, slučaj: *Balıktaş Bingöllü protiv Turske*, ESLJP, br. 76730/12 od 22. juna 2021. godine, stav 75; *García Ruiz protiv Španije*, ESLJP, br. 30544/96, od 21. januara 1999. godine, stav 28; takođe vidi slučajeve Suda: KI70/11, podnosilac zahteva *Faik Hima, Magbule Hima i Besart Hima*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine; kao i gore navedene slučajeve KI06/17, podnosilac *L. G. i petoro ostalih*, stav37; i KI122/16, podnosilac *Riza Dembogaj*, stav 57).
48. Taj stav je Sud konstantno držao na osnovu sudske prakse ESLJP-a, kako bi jasno isticao da nije njegova uloga da razmatra zaključke redovnih sudova u vezi sa činjeničnim stanjem i sprovođenjem materijalnog prava (vidi slučajeve ESLJP-a *Pronina protiv Rusije*, zahtev br. 65167/01, odluka o prihvatljivosti od 30. juna 2005. godine; i slučajeve suda koji su gore citirani KI06/17, podnosilac *L.G. i petoro ostalih*, stav 38; i KI122/16, podnosilac *Riza Dembogaj*, stav 57).
49. U tom smislu, Sud je, u skladu sa sudskom praksom ESLJP-a, istakao da iako je uloga Suda ograničena u aspektu ocene tumačenja zakona, on mora da se uveri i da preduzme mere kada primeti da je sud primenio zakon očigledno pogrešno u specifičnom slučaju, a što može rezultirati „*proizvoljnim zaključcima*“ ili „*očigledno neosnovanim zaključcima*“ za podnosioca zahteva (vidi slučajeve ESLJP-a *Anheuser-Busch Inc.*, presuda, stav 83; *Kuznetsov i ostali protiv Rusije*, br. 184/02, stavovi 70-74 i 84; *Păduraru protiv Rumunije*, br. 63252/00, stav 98; *Sovtransavto Holding protiv Ukrajine*, zahtev br. 48553/99, stavovi 79, 97 i 98; *Beyeler protiv Italije* [GC], zahtev br. 33202/96, stavi 108; *Koshoglu protiv Bugarske*, presuda od 10. maja 2007. godine, stav 50; vidi takođe i slučaj Suda, citiran gore KI122/16, podnosilac *Riza*

Dembogaj, stav 57; i KI154/17 i KI05/18, podnosilac *Basri Deva, Aferdita Deva i Društvo sa ograničenom odgovornošću „BARBAS“*, stavovi od 60 do 65 i reference koje su tamo korišćene).

50. U konkretnom slučaju, Sud ima u vidu da je Vrhovni sud u potpunosti usvojio reviziju koju je podneo poslodavac i izmenio je presude nižih instanci, odbijajući tužbu koju je podneo podnosilac zahteva. Sud podseća da je u reviziji koju je poslodavac podneo Vrhovnom sudu, ovaj poslednje pomenuti osporio zakonitost presude Apelacionog suda i presude Osnovnog suda, navodeći pogrešno sprovođenje materijalnog prava.
51. Vrhovni sud je presudom [Rev.br.576/2021] od 12. septembra 2022. godine, na osnovu odredbi člana 211., 212. i 215. Zakona o parničnom postupku, ocenio da je revizija poslodavca u konkretnom slučaju osnovana. U obrazloženju presude Vrhovnog suda istaknuto je da su sudovi nižih instanci pogrešno sproveli materijalno pravo povodom prihvatanja tužbenog zahteva.
52. U vezi sa tim Sud podseća na obrazloženje presude Vrhovnog suda [Rev.br.576/2021] od 12. septembra 2022. godine, koje je isticalo da sudovi nižih instanci nisu pravično sproveli materijalno pravo, između ostalog ističući:

„Ovaj pravni stav je revizionni sud zauzeo zbog činjenice da je jasno da je na osnovu člana 70., stava 1., tačka 1. i 3. Zakona br. 03/1-212 o radu propisano: „1. Poslodavac može raskinuti ugovor o radu zaposlenom uz jedno vremensko upozorenje, kada: 1.1. takva suspenzija je opravdana iz ekonomskih tehničkih ili organizacijskih razloga ili kada; 1.3. poslodavac može raskinuti ugovor o radu zaposlenom pod navedenim okolnostima utvrđenim u podstavu 1.1 i 1.2, ako je neprikladno za poslodavca za prenos zaposlenog u drugi posao, trenirati ili kvalifikovati njega za obavljanje posao ili neki drugi posao”, a ove zakonske odredbe su prvostepeni i drugostepeni sud pogrešno sproveli. Iz činjeničnog stanja koje je utvrdio prvostepeni sud, jasno se vidi da je tužena bila primorana da prekine radni odnos tužiocu zbog činjenice što je restrukturirala ili izvršila novu organizaciju rada, zbog zatvaranja kancelarije banke u Peći, SP II- ul. Mehmet Shoshi, br. 2, kancelarija u kojoj je radio tužilac. Sud, imajući u vidu da je tužena razmotrila mogućnost premeštaja ili sistematizovanja tužioca na neko drugo radno mesto, ali zbog nemogućnosti premeštaja, zbog velikog broja radnika, i činjenice da je u svim jedinicama bilo smanjenja broja radnika, bila je prisiljena da prekine radni odnos tužiocu. Tužena je povodom prekida radnog odnosa tužiocu pravično poštovala gore navedene zakonske odredbe jer je 30.11.2016. godine ista prethodno pozvala tužioca da ga obavesti o reorganizaciji i restrukturiranju sistema rada, i konkretno o zatvaranju jedinice u kojoj je radio tužilac i da ga obavesti o nemogućnosti novog premeštaja u neku drugu jedinicu zbog velikog broja radnika u drugim jedinicama. Prekid radnog odnosa za tužioca izvršen je u skladu sa gore navedenim odredbama jer je prekid izvršen zbog zatvaranja jedinice u kojoj je radio tužilac i to je utvrđeno odlukom Upravnog odbora od 22.04.2013. godine, a zatvorena je iz ekonomskih, tehničkih i organizacionih razloga, a to zatvaranje je odobrila i Centralna banka Republike Kosovo, kao nadzorni organ, što podrazumeva da su se povodom strukturalnih izmena, pratile predviđene procedure i prethodnim obaveštenjem od strane tužene, s toga takva odluka o prekidu radnog odnosa je za Vrhovni sud pravična i zakonita i ne sadrži povrede prava iz radnog odnosa.

53. Iz gore navedenog Sud podseća na sadržaj člana 70. (Prestanak ugovora o radu od strane poslodavca) Zakona o radu, koji propisuje:

„1. Poslodavac može raskinuti ugovor o radu zaposlenom uz jedno vremensko upozorenje, kada:

1.1. takva suspenzija je opravdana iz ekonomskih tehničkih ili organizacijskih razloga ili kada;

1.2. zaposleni nije više sposoban obavljati radne dužnosti;

1.3. poslodavac može raskinuti ugovor o radu zaposlenom pod navedenim okolnostima utvrđenim u podstavu 1.1 i 1.2, ako je neprikladno za poslodavca za prenos zaposlenog u drugi posao, trenirati ili kvalifikovati njega za obavljanje posao ili neki drugi posao.“

54. Sud ponavlja da Ustavni sud može oceniti tumačenja zakona od strane redovnih sudova, izuzetno i to samo ako su ta tumačenja arbitrarna ili očigledno neobrazložena (vidi slučaj suda citiran iznad KI75/15, podnosilac X, stav 59).
55. Međutim, na osnovu gore datih objašnjenja, kao i datom tumačenju i obrazloženju, u konkretnom slučaju nije dokazano da postoji arbitrnost u tumačenju koje je dao Vrhovni sud povodom odbijanja tužbe podnosioca zahteva i prihvatanja revizije koju je podneo poslodavac.
56. S toga, Sud ističe da podnosilac zahteva, van navoda o povredi člana 31. Ustava, kao rezultat diskriminišuće primene zakona, ne potkrepljuje dovoljno niti argumentuje pred Sudom, kako ovo tumačenje „zakonitosti“ Vrhovnog suda, može da bude nepravilno.
57. Kao zaključak, Sud konstatuje da podnosilac zahteva nije uspeo da dokaže svoj zahtev i da potkrepi svoju tvrdnju kako je Vrhovni sud tokom tumačenja i sprovođenja materijalnog prava povredio njegovo pravo zagantovano članom 31. Ustava i shodno tome ovaj navod je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kako je propisano stavom (2), pravila 39. Poslovnika o radu.

U vezi sa navodom podnosioca zahteva o dugom trajanju sudskih postupaka

58. U tretiranju ovog navoda, Sud prvo podseća još jednom na ovaj navod podnosioca zahteva, koji između ostalog ističe, da i pored hitne prirode slučaja, kao što je radni spor, slučaj u redovnim sudovima je trajao duže od 10 godina.
59. U vezi sa navodom o dugom trajanju postupka, Sud prvo ističe načelni stav ESLJP-a da član 6. (1) EKLJP-a zahteva od država ugovornica da organizuju svoje pravne sisteme tako da nadležni organi ispunjuju zahteve člana o kojem je reč, uključujući i obavezu da razmatraju stvari u razumnom vremenu, (vidi presudu ESLJP-a u predmetu *Luli i ostali protiv Albanije*, presuda od 1. aprila 2014. godine, stav 91).
60. Što se tiče vremenskog trajanja postupaka, Sud uzima u obzir kriterijume ESLJP-a određene presudom u slučaju *Tomazič protiv Slovenije*, (presuda od 2. juna 2008. godine, stav 54), gde je određeno sledeće: „Što se tiče obrazloženosti trajanja postupaka [ESLJP] ističe da se to mora oceniti u smislu okolnosti slučaja i imajući u vidu sledeće kriterijume: komplikovanost slučaja, postupke podnosioca zahteva i relevantnih organa, kao i šta je upitno za podnosioca zahteva u ovom nesporazumu“.
61. Sud je, pozivajući se na sudsku praksu ESLJP-a i njegovu praksu, ocenio da računanje vremenskog trajanja postupaka počinje od trenutka kada se nadležni sud pokrene zahtevom strana o odlučivanju o nekom legitimnom navodnom pravu ili interesu (vidi

- slučaj ESLJP-a *Erkner i Hofauer protiv Austrije*, od 23. aprila 1987. godine; stav 64, takođe vidi slučaj *Poiss protiv Austrije*, ESLJP, od 23. aprila 1987. godine, stav 50 i slučaj Ustavnog suda br. KI 127/15, *podnosilac Mile Vasović*, rešenje o neprihvatljivosti od 15. juna 2015. godine, stav 43, KI81/16 *podnosilac Valdet Nikqi*, presuda od 31. maja 2017. godine, KI19/17, rešenje o neprihvatljivosti od 21. februara 2018. godine, stav 50). Ovaj proces se smatra završenim donošenjem konačne sudske odluke na poslednjoj nadležnoj sudskoj instanci (vidi slučaj ESLJP-a *Eckle protiv Savezne Republike Nemačke*, presuda od 15. jula 1982. godine, stav 74).
62. U konkretnom slučaju, Sud primećuje da je reč o radnom sporu, koji je prvo tužbom inicirao podnosilac zahteva 5. septembra 2013. godine, i prvi stepen, odnosno Osnovni sud je prihvatio tužbeni zahtev 2017. godine, zatim nakon žalbe poslodavca Apelacionom sudu, ovaj poslednje pomenuti je doneo odluku 2020. godine i procedura je završena osporenom odlukom 13. septembra 2022. godine.
63. Što se tiče komplikovanosti slučaja, Sud ističe da se tokom ocene navoda strana u vezi sa oduživanjem postupaka, komplikovanost postupka mora razmotriti u okviru činjeničnog i pravnog aspekta spora o kojem je reč (vidi slučaj Suda KI 19/17, *podnosilac Fatos Dervishaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 21. februara 2018. godine, stav 56).
64. Sud ističe da se na osnovu gore elaboriranih činjenica, slučaj podnosioca zahteva može smatrati komplikovanim, u pogledu činjeničnog i pravnog stanja, zbog suprotnih sudskih odluka na različitim stepenima i različitim tumačenjima zakonodavstva na snazi.
65. U vezi sa postupcima strana u postupku, Sud ističe da se u pogledu njegove sudske prakse i sudske prakse ESLJP-a, dugo trajanje postupka ocenjuje i u pogledu postupaka strana koje učestvuju u postupku (vidi *mutatis mutandis* slučaj ESLJP-a *Eckle protiv Nemačke*, presuda od 15. jula 1982. godine, stav 82 takođe vidi slučaj Suda KI 19/17, *podnosilac Fatos Dervishaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 21. februara 2018. godine, stav 62).
66. U vezi sa postupcima podnosioca zahteva, Sud primećuje da je podnosilac zahteva bio aktivan, preduzimajući mnogobrojne proceduralne radnje, odnosno prateći proceduralne korake koje mu je zakon na snazi stavio na raspolaganje. Međutim, Sud primećuje da su nakon presude [Ac.br.2610/2017] od 26. juna 2020. godine, podnosilac zahteva i poslodavac postigli sporazum o prekidu rada.
67. Zatim, nakon podnošenja revizije od strane poslodavca pri Vrhovnom sudu, iz spisa predmeta ne rezultira da je podnosilac zahteva podneo neku urgenciju radi ubrzanja slučaja.
68. U vezi sa postupcima nadležnih organa u gore pomenutom postupku, Sud primećuje da su redovni sudovi od trenutka njihovog pokretanja bili aktivni u suđenju stvari, gde su u toku celog postupka donesene tri sudske odluke. Sud, iz spisa predmeta primećuje da je slučaj na prvom stepenu trajao ukupno 3 godine i šest meseci, zatim u Apelacionom sudu slučaj je trajao 2 godine i 8 meseci i nakon podnošenja revizije slučaj je u Vrhovnom sudu trajao 2 godine i 10 meseci. Iz toga proizilazi da je ceo postupak od trenutka podnošenja tužbe do osporene odluke trajao 8 godina i 10 meseci.
69. Sud, u svetlu okolnosti ovog slučaja, imajući u vidu pravni osnov, mnogobrojne postupke stranaka u postupku, njihove legitimne interese i pravna sredstva koja su

strane koristile, kao i činjenicu da su sudovi doneli ukupno tri sudske odluke u ovom slučaju, dolazi do zaključka da redovni sudovi, od trenutka pokretanja u ovom slučaju, nisu bili pasivni. Dakle, na osnovu spisa predmeta i u svetlu okolnost slučaja, Sud konstatuje da su redovni sudovi od trenutka pokretanja bili aktivni u stvari i shodno tome, nisu izazvali neobrazloženo odugovlačenje postupka.

70. Iz gore navedenog, Sud konstatuje da u vezi sa navodom podnosioca zahteva o dugom trajanju postupka, podnosilac zahteva nije dovoljno dokazao svoj navod o povredi prava na suđenje u razložnom vremenskom roku, jer činjenice koje je podneo ne dokazuju da su redovni sudovi njemu negirali ovo ustavno pravo.
71. U vezi sa navodom povredi članova 32. i 54. Ustava, u vezi sa članom 13. EKLJP-a, Sud primećuje da podnosilac zahteva u tom smislu nije pružao nijedno obrazloženje i da nije potkrepio svoje navode o načinu kako je osporena presuda Vrhovnog suda povredila gore navedene članove.
72. Sud takođe podseća da je on konstantno isticao da samo pominjanje nekog ustavnog člana, bez jasnog i adekvatnog obrazloženja kako je povređeno to pravo, nije dovoljno kao argument da se aktivira zaštitna mašinerija koju nude Ustav i Sud, kao institucija koja se stara i poštovanju ljudskih prava i sloboda (u tom kontekstu vidi slučajeve Suda KIO2/18, podnosilac *Vlada Republike Kosovo [Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja]*, rešenje o neprihvatljivosti, od 20. juna 2019. godine, stav 36; i KI95/19, podnosilac *Ruzhdi Bejta*, rešenje o neprihvatljivosti od 8. oktobra 2019. godine, stavovi 30-31).
73. S toga, gore pomenuti navodi podnosioca zahteva o povredi prava zaštićenih Ustavom su navodi „četrtoog stepena“ i shodno tome su neprihvatljivi kao očigledno neosnovani na ustavnom osnovu, kako je propisano članom 48. Zakona i pravilom 34. (1) (d) i (2) Poslovnika o radu.

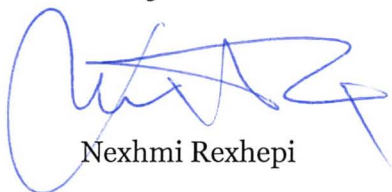
IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Republike Kosovo, u skladu sa članovima 113.1 i 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i pravilom 34. (2), kao i 48 (1) (b) Poslovnika o radu, dana 30. avgusta 2023. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu Republike Kosovo, u skladu sa stavom 4 člana 20. Zakona; i
- IV. DA UTVRDI da ova odluka stupa na snagu na dan objavljivanja na Službenom listu Republike Kosovo, shodno stavu 5 člana 20. Zakona.

Sudija izvestilac

Nexhmi Rexhepi

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani